

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 111

Datum 25 oktober 2017
Betreft Vragen van de leden Kröger, Van Tongeren en Van der Lee
(allen GroenLinks) en Beckerman (SP) over
overheidssteun voor de productie en het gebruik van
fossiele brandstoffen

Ons kenmerk

IENM/BSK-2017/253992

Uw kenmerk

2017Z13028/2017Z13030

Geachte voorzitter,

Hierbij stuur ik u, mede namens de minister van Economische Zaken, de antwoorden op de vragen van de leden Kröger, Van Tongeren en Van der Lee (allen GroenLinks) en Beckerman (SP) over overheidssteun voor de productie en het gebruik van fossiele brandstoffen, en de antwoorden op de aanvullende vragen van het lid Wassenberg (Partij voor de Dieren), beide ingezonden op 2 oktober 2017.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het op 28 september verschenen onderzoek door het Overseas Development Institute (ODI) en het Climate Action Network Europe (CAN-E) over de wijze waarop Nederland de fossiele sector ondersteunt door middel van subsidies, belastingmaatregelen, publieke investeringen en investeringen door staatsbedrijven?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat is uw oordeel over de conclusie van het rapport dat de fossiele sector met deze publieke middelen en instrumenten voor meer dan 7 miljard per jaar wordt ondersteund?

Antwoord 2

Hiervoor verwijs ik naar mijn brief van 4 oktober², waarin ik al ingegaan ben op de bevindingen uit dit rapport.

¹ Website Overseas Development Institute, 28 september 2017
(<https://www.odi.org/publications/10937-monitoring-europes-fossil-fuel-subsidies-netherlands>)

² Kamerstuk 30 175, nr. 264

Vraag 3

Bent u zich ervan bewust dat Nederland zich al in 2009, als lid van de EU en daarmee als lid van de G20, gecommitteerd heeft aan het uitfaseren van inefficiënte fossiele brandstoffen subsidies? Weet u dat de G7 in 2016 besloot dat alle inefficiënte subsidies op fossiele brandstoffen in 2025 uitgebannen moeten zijn? Hoe gaat u deze afspraken waarmaken?

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2017/253992

Antwoord 3

Ja, Nederland heeft zich gecommitteerd aan het uitfaseren van inefficiënte fossiele brandstoffen subsidies. Nederland heeft hiertoe in de afgelopen jaren verschillende stappen gezet, zoals het afschaffen van de vrijstelling op rode diesel. Zoals ik ook in mijn brief van 4 oktober heb aangegeven², is het beschikbare instrumentarium er niet op gericht om het gebruik van fossiele energie te stimuleren en te bevoordelen tegenover het gebruik van hernieuwbare energie, maar is het gericht op andere doeleinden, zoals het stimuleren van innovatie of het versterken van de Nederlandse concurrentiepositie.

Vraag 4

Klopt het dat Nederland geen overzicht publiceert van alle subsidies die Nederland verleent aan de fossiele industrie? Zo nee, deelt u de mening dat dit noodzakelijk is om na te kunnen gaan of de beloftes om subsidies voor fossiele brandstoffen te beëindigen na worden gekomen?

Vraag 5

Kunt u een overzicht presenteren van alle financiële steun die Nederland verleent aan de fossiele industrie (inclusief fiscale maatregelen, publieke financiering en investeringen door staatsbedrijven)? Zo nee, waarom niet?

Vraag 6

Kunt u aangeven hoe deze ondersteuning zich verhoudt tot de ondersteuning van duurzame initiatieven en projecten?

Antwoord 4, 5 en 6

Overzichten die een specifiek onderscheid maken tussen bedrijven die fossiele energie gebruiken en/of produceren en bedrijven die hernieuwbare vormen van energie benutten en/of produceren, zijn niet voorhanden, aangezien dat onderscheid in de begrotingen niet wordt gemaakt. Zoals hiervoor aangegeven, is het beschikbare instrumentarium er niet op gericht om het gebruik van fossiele energie te stimuleren en te bevoordelen tegenover het gebruik van hernieuwbare energie, en is er dus ook geen sprake van directe, specifieke steun aan deze bedrijven.

Vraag 7

Hoe gaat de overheid ervoor zorgen dat Nederland alle publieke middelen (directe subsidies, belastingmaatregelen, publieke financiering en investeringen van staatsbedrijven) niet langer gebruikt om de fossiele industrie te ondersteunen, maar deze in plaats daarvan gaat inzetten om de energietransitie te versnellen?

Antwoord 7

Zoals hiervoor aangegeven, is er geen sprake van directe, specifieke steun aan bedrijven die fossiele energie gebruiken en/of produceren. In de Energieagenda heeft het kabinet aangegeven dat het akkoord van Parijs om een drastische reductie van het gebruik van fossiele energie vraagt, tot dichtbij nul in het jaar 2050.

Vraag 8

Bent u bekend met de verwachting van Energiebeheer Nederland (EBN) dat de Nederlandse Staat 70% (5 miljard euro) van de totale kosten voor de ontmanteling van de infrastructuur voor de winning van fossiele brandstoffen voor zijn rekening zal nemen? Deelt u, gelet op het feit dat EBN ook stelt dat deze kosten nog flink hoger zouden kunnen uitvallen, de mening dat het grootste gedeelte van deze rekening niet doorgeschoven moet worden naar de belastingbetaler? Zo nee, waarom niet? Op welke manier houdt de Nederlandse overheid rekening met de mogelijk hoger uitvallende kosten voor ontmanteling?

Antwoord 8

Ja, daar ben ik mee bekend. In de komende twee decennia zal een aanzienlijk deel van de nu nog producerende olie- en gasvelden en de bijbehorende olie- en gasinfrastructuur (mijnbouwwerken en -installaties, putten, pijpleidingen en kabels) het einde van de economische levensduur bereiken. Waar er geen mogelijkheden en vooruitzichten zijn voor inzet van die infrastructuur voor hergebruik of ander gebruik, is de industrie verantwoordelijk voor veilige en milieuvriendelijke ontmanteling en verwijdering van haar faciliteiten en zal zij daartoe uit hoofde van de Mijnbouwwet moeten overgaan. Dat geldt ook voor mijnbouwwerken en gaswinningslocaties op land. Naar inschatting van EBN zullen de kosten van deze ontmanteling en verwijdering ("decommissioning") van de Nederlandse olie- en gasinfrastructuur ca. € 7 mrd bedragen. Als deelnemer namens de Nederlandse Staat in de olie- en gaswinning in Nederland is het aandeel van EBN, zowel in de opbrengsten van de olie- en gaswinning als in de kosten van deze decommissioning, 40%. In aanmerking nemende dat voor mijnbouwondernemingen de kosten van decommissioning fiscaal aftrekbaar zijn voor de vennootschapsbelasting en de specifieke mijnbouwafrachten, komt *de facto* ca. € 5 mrd van de geschatte kosten voor rekening van de Staat. Om de verwachtingen en gevolgen ten aanzien van decommissioning in kaart te brengen en om in het kader van de energietransitie (synergie met windenergie, opslag van CO₂ en waterstof, geothermie) de mogelijkheden voor hergebruik en ander gebruik van de olie- en gasinfrastructuur te onderzoeken, te coördineren en te faciliteren, heeft EBN eind vorig jaar in nauwe samenwerking met het ministerie van Economische Zaken, mijnbouwbedrijven (operators) en de toeleverende industrie, en met input van maatschappelijke organisaties, het "Netherlands Masterplan for Decommissioning and Re-use" opgesteld. Dit plan inventariseert de onderwerpen en de wijze waarop op een veilige, duurzame, effectieve en kostenefficiënte wijze de infrastructuur van de Nederlandse olie- en gaswinning kan worden ontmanteld en verwijderd en waar mogelijk kan worden hergebruikt. Het resultaat van een van de aanbevelingen van het Masterplan is de oprichting op 10 oktober jl. van het National Platform for Re-use and Decommissioning (Nexstep). Dit Platform gaat de aanbevelingen van het Masterplan verder uitwerken.

Aanvullende vragen van het lid Wassenberg over het bericht dat Nederland de fossiele industrie met 7,6 miljard euro per jaar steunt

Ministerie van
Infrastructuur en Milieu

Ons kenmerk

IENM/BSK-2017/253992

Vraag 1

Kent u het onderzoek van Overseas Development Institute (ODI) en Climate Action Network Europe (CAN-Europe), waaruit blijkt dat de fossiele industrie in Europa en Nederland kan putten uit een gigantische pot aan belastingvrijstellingen, subsidies en overgenomen ondernemersrisico?³

Vraag 2

Is het waar dat de fossiele industrie in Nederland jaarlijks 7,6 miljard euro aan directe en indirecte (soms verborgen) staatssteun ontvangt? Zo nee, hoeveel dan wel?

Antwoord 1 en 2

Voor mijn antwoord op deze vragen verwijs ik naar de bovenstaande beantwoording van de vragen van de leden Kröger, Van Tongeren en Van der Lee (allen GroenLinks) en Beckerman (SP).

Vraag 3

Deelt u de mening dat het principe 'de vervuiler betaalt' leidend moet zijn in klimaatbeleid? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Ja, ik deel de mening dat het principe 'de vervuiler betaalt' leidend moet zijn in het klimaatbeleid.

Vraag 4

Deelt u de mening dat in het huidige beleid het tegenovergestelde geldt, namelijk dat de grootste verbruikers en uitstoters de meeste overheidssteun krijgen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Zoals aangegeven, is er geen sprake van dat bedrijven specifieke overheidssteun ontvangen voor het gebruik of de productie van fossiele energie. Wel wordt er actief beleid gevoerd om de productie van hernieuwbare energie te stimuleren.

Vraag 5

Herkent u zich in het beeld dat u vooral met de mond belijdt dat de overstap van fossiele energie naar hernieuwbare energie gezet moet worden, terwijl u in de praktijk vooral de vervuilende fossiele energiesector volop steunt? Zo nee, waarom niet?

Vraag 6

Deelt u de mening dat er door het geven van verborgen en indirecte steun aan de fossiele industrieën een oneerlijk beeld in de maatschappij kan ontstaan over het energiebeleid, namelijk dat hernieuwbare energie de maatschappij veel geld zou kosten terwijl deze sector in werkelijkheid een fractie krijgt van wat de fossiele industrie krijgt? Zo nee, waarom niet?

³ <https://www.ftm.nl/artikelen/nederland-steunt-de-fossiele-industrie-met-76-miljard-euro-per-jaar?share=1>

Antwoord 5 en 6

Nee, ik kijk hier anders tegenaan. Het kabinet zet zich actief in voor het bevorderen van hernieuwbare energie en energiebesparing. Uit de NEV 2017 blijkt dat het aandeel hernieuwbare energie tussen 2013 en 2023 in Nederland (zeer) sterk zal stijgen: van 4,8% in 2013 naar 17,3% in 2023. De succesvolle aanpak rond windenergie op zee heeft dankzij het nieuwe tendersysteem ertoe geleid dat de kostenreductie van 40%, die vanaf 2013 in tien jaar gerealiseerd zou moeten worden, al is bereikt. Ook wordt in alle sectoren van de economie actief beleid voor energiebesparing gevoerd, met als resultaat dat we jaarlijks 1,7% energiebesparing realiseren.

Vraag 7

Deelt u de mening dat voor het slagen van de energietransitie maatschappelijk draagvlak nodig is? Deelt u de mening dat daar openheid voor nodig is over de investeringen die gedaan worden vanuit het energiebeleid? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

De uitstoot van broeikasgassen moet drastisch omlaag. De hiervoor benodigde energietransitie vraagt enorme inspanningen van bedrijven, overheden en burgers, en daarnaast ook forse investeringen. Die komen er alleen als er voldoende zekerheid wordt geboden door een heldere visie en een lange termijn perspectief, met draagvlak onder burgers en bedrijven. Via de Energiedialoog is hierover het gesprek gevoerd met bedrijven, organisaties en burgers en is gewerkt aan het verbreden van het 'eigenaarschap' van de klimaat- en energietransitie. Deze dialoog is sindsdien doorgegaan. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor de kosten en de daarmee samenhangende bijdragen van burgers en bedrijven.

Vraag 8

Deelt u de mening dat afstand nemen van fossiele energie noodzakelijk is om de klimaatdoelen die in Parijs zijn afgesproken te halen en dat daarbij geen tijd te verliezen is? Zo ja, hoe en op welke termijn gaat u de investeringen in de fossiele energie stopzetten en benutten voor de stimulering van hernieuwbare energie?

Antwoord 8

Het akkoord van Parijs vraagt om een drastische reductie van het gebruik van fossiele energie, tot dichtbij nul in het jaar 2050. Met de Energieagenda heeft het kabinet een helder en ambitieus perspectief geschetst richting 2030 en 2050. Het is aan het nieuwe kabinet om besluiten te nemen over de verdere vormgeving van de klimaat- en energietransitie.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

Sharon A.M. Dijkma